

Bieuwkje van der Kaap, zomaar een vrouw?

Albert van der Kaap

Bieuwkje van der Kaap was een van de kinderen van Johannes van der Kaap en Aaltje Zuidema, om precies te zijn het derde van in totaal tien kinderen. Geen abnormaal groot gezin voor de tweede helft van de negentiende eeuw. Bij de geboorte van hun jongste zoon, waren de oudste twee kinderen reeds getrouwd.

Johannes van der Kaap en Aaltje Zuidema

Johannes van der Kaap en zijn vrouw Aaltje Zuidema zijn de eersten in de familie Van der Kaap van wie we, door onderstaande foto, weten hoe zij eruit zagen. Het laten maken van een foto zal voor hen geen alledaagse bezigheid zijn geweest en ze hebben zich dan ook op hun paasbest aangekleed. Aaltje getooid met een Drentse knipmuts met oorijzers.

Johannes van der Kaap en Aaltje Zuidema.

Drentse klederdracht: de dame links heeft zilveren oorijzers met op de kanten muts gouden rozetten. De dame rechts heeft gouden oorijzers. De oorijzers in Drentse dracht bedekken min of meer het hele hoofd.

Johannes werd geboren in het Groningse Marum, maar vertrok na zijn huwelijk in maart 1872 met Aaltje die in het Drentse Odoorn was geboren naar Musselkanaal. Hij was arbeider, maar of hij werkzaam was als veenarbeider of als boerenknecht is niet bekend. Bij de aangifte van dochter Alida in 1883 is hij koopman. Hij was de schrijfkunst bij huwelijk niet meester, zoals bleek tijdens de aangifte van zijn eerste kind, dat zeven maanden na hun huwelijk werd geboren. In mijn jonge jaren zou men dat huwelijk een 'moetje' hebben genoemd en er zou schande van zijn gesproken. De zeden, ook de christelijke, waren in de negentiende eeuw duidelijk wat minder streng.

Blijkbaar heeft hij alsnog leren lezen, of tenminste geleerd om zijn naam te schrijven, want in 1876 ondertekent hij wel de geboorteakte van dochter Bieuwkje, weliswaar niet zo sierlijk als de getuigen, maar toch:

Vaak verhuizen

Johannes en Aaltje verhuisden, waarschijnlijk als gevolg van wisselende werkgevers, verschillende keren. Vanaf hun huwelijk, in 1872, woonden zij in Musselkanaal. Op 12 oktober 1878 gingen zij, komend uit Odoorn, in Weerdingermarke (straat in Nieuw-Weerdinge, gemeente Emmen) wonen om binnen het jaar, op 22 november 1879 te verhuizen naar Ter Apel in de gemeente Vlagtwedde. Op 19 april 1890, komend uit Emmen, gingen zij wonen in de Vetstukken, een streek in Valthermond, gemeente Odoorn (nummer D47). Maar lang woonden zij daar niet, want op 24 februari 1894 vertrekken zij weer naar Emmen. En zo gaat het maar door. Op 14 maart 1896 vestigden zij zich opnieuw in de Vetstukken (Da 32), maar ook nu slechts voor korte tijd, want op 5 januari 1898 keerden zij terug naar Emmen. Vijf jaar later, op 16 mei 1903, vertrekken Johannes en Aaltje, met hun vier kinderen die dan nog thuis wonen, opnieuw naar Valthermond om ten slotte op 1 mei 1907 weer naar Emmen te verhuizen.

Bieuwkje van der Kaap

Bieuwkje werd geboren te Musselkanaal op 14 juni 1876. Zij stierf na een langdurig en geduldig gedragen lijden, zoals het overlijdensbericht vermeldde, op 6 juni 1953, net geen 77 jaar oud, in Nieuw Dordrecht. Ze werd begraven op 10 juni 1953 in Nieuw Weerdinge.

Jeugdfoto's van Bieuwkje heb ik helaas niet. Op de foto hieronder staat zij op oudere leeftijd, met haar twee zussen die volwassen werden, Alida en Aaltje (Bieuwkje staat rechts). Zus Johanna werd nog geen vier jaar oud.

Huwelijken

Theodorus Benedictus Cornelius Perk

Bieuwkjen trouwde voor de eerste keer toen zij achttien jaar was. Op 5 maart 1895 gaf ze in Emmen het jawoord aan de arbeider Theodorus Benedictus Cornelius Perk, geboren te Vlagtwedde op 21 januari 1869, zoon van koopman Bernard Wilhelm Perk en Engelina Elizabeth Koop uit Vlagtwedde. De vader en grootouders van Theodorus kwamen uit het Duitse Werlte en hoewel zijn ouders trouwde in het Groningse Vlagtwedde, stierven zijn ouders uiteindelijk in het Duitse Rheine. Theodorus had acht broers, maar geen zussen.

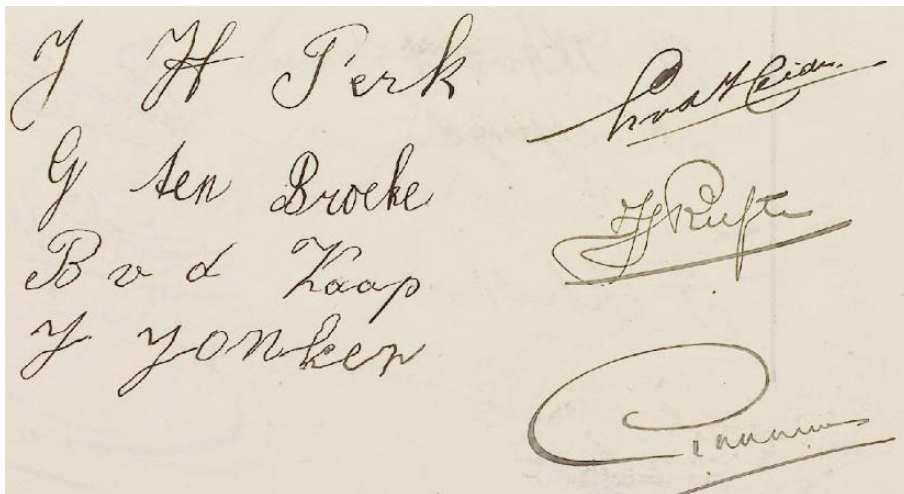
Behalve een geboorteakte, moest de bruidegom ook een bewijs overleggen dat hij had voldaan aan de nationale militie. In Nederland werd in 1811 de dienstplicht ingevoerd en drie jaar later werd bepaald dat op iedere 100 inwoners één militielid moest worden aangewezen. Op 27 februari 1815 werd daartoe de eerste Militiewet van kracht, die twee jaar later werd vervangen door de wet voor oprichting van de Nationale Militie.

Een klein jaar na hun huwelijk stond er, op 15 januari 1896, een kort berichtje in de Provinciale Drentsche en Asser Courant over een 'gebeurtenis' die in onze tijd nooit meer de krant zou halen. Voor de arrondissementsrechtbank (sic!) in Assen werd vrijspraak gevraagd voor een zekere Jelmer W. in Weerdingermarke, die werd beschuldigd van het inslaan van een glasruit in de woning van Theodorus Perk in Weerdingermarke. Het is niet onwaarschijnlijk dat het hier gaat om Jelmer Wagenaars. Op 16 januari 1897 wordt er namelijk in deze straat een Jelle Jelmers Wagenaar geboren, zoon van Jelmer Wagenaars, die een jaar na het 'incident' trouwde met Trijntje Klaassens Veling.

Vrijspraak wordt gevraagd voor Jelmer W. te Weerdingermarke, beschuldigd van het inslaan van een glasruit in de woning van Theodorus Perk.

Bieuwkje en Theodorus kregen op vrijdag 14 juni 1895 in Weerdingermarke een meisje dat levenloos werd geboren. Op een dag na een jaar later, namelijk op 15 juni 1895 werd in dezelfde plaats dochter Engeline Elisabeth Perk geboren. In de jaren daarna moet het gezin zijn verhuisd naar Duitsland, want op 12 april 1898 werd in Eschendorf (stadsdeel van Rheine) zoon Johannes Hermanus geboren. Deze Johannes trouwde op 28 februari 1925 in Emmen met Gesina ten Broeke die op 9 juli 1906, ook in Duitsland, werd geboren, namelijk in Mengede. Gesina was een dochter van mijnwerker Jan ten Broeke, geboren in Smilde en Johanna Jonker, geboren in Sleen. Zij stierf drie jaar later, op 24 juli 1928, 22 jaar oud, in Groningen, vermoedelijk in het ziekenhuis. Zij woonde toen in Emmen.

Jan ten Broeke verklaarde tijdens de huwelijksplechtigheid dat hij geen schrijven had geleerd en zijn handtekening ontbreekt dan ook op de huwelijksakte. Vergelijk je de handtekeningen van de trouwambtenaar en de getuigen met die van het bruidspaar en de beide moeders, dan wordt duidelijk dat ook zij weinig plezier aan het schrijven zullen hebben beleefd.

The image shows a collection of handwritten signatures and names in cursive script. On the left, the names 'J H Perk', 'G ten Broeke', 'B v d Koop', and 'J Jonker' are written vertically. On the right, there are three distinct signatures, likely belonging to the bride, groom, and witnesses, as mentioned in the text.

Gerrit de Goede

Niet bekend is wanneer Theodorus Perk is gestorven, maar het zal ergens in het begin van de twintigste eeuw zijn geweest, want op 29 december 1904 trouwde Bieuwkje met de 42-jarige Gerrit de Goede (gereformeerd), geboren op 18 november 1862 in Wanneperveen en overleden op 9 november 1939 (begraven in Nieuw-Weerdinge), zoon van Jan Aarten de Goede en Annigje Teunis Klaver. Bieuwkje zelf was 28 jaar.

Gerrit en Stientje

Gerrit was al twee keer getrouwd geweest. Op 21 maart 1891, trouwde hij in Leek (hij woonde in Midwolde) met Stientje Veenstra, geboren in Lucaswolde (wonende in Niebert) op 7 juli 1866, dochter van Lamke Veenstra. Ook Gerrit moest aantonen dat hij aan de eisen van Nationale Militie

had voldaan. Met Sientje kreeg hij, in de korte tijd dat hij met haar getrouwd was, twee kinderen: Annigje (1892) en Lamke (1893). Stientje stierf in Tolbert op 21 juni 1894.

Gerrit en Antje

Nauwelijks een jaar later, op 24 augustus 1895, hertrouwde de inmiddels 33-jarige Gerrit in Leek met de 17-jarige Antje Slagter, geboren op 12 januari 1878 in Zevenhuizen, dochter van Harm Slagter en Lamke Jansen. Met haar kreeg hij vijf kinderen, Jantje, Harmke, Geertruida, Aart en Wietske, die slechts enkele maanden oud werd.

Net als Stientje, mocht ook Antje niet oud worden. Zij stierf op 19 mei 1904, 26 jaar oud.

Gerrit en Bieuwkje

Nog in hetzelfde jaar waarin Antje was gestorven hertrouwde Gerrit, op 29 december 1904, met Bieuwkje van der Kaap. Dit lijkt onvoorstelbaar, dat iemand zeven maanden na de dood van zijn vrouw opnieuw in het huwelijk treedt. Maar het is goed hierbij te bedenken hoe zwaar het voor een man met zes kinderen in die tijd moet hebben betekend om niet alleen een lange dag te moeten werken, maar ook nog de zorg voor zes kinderen te moeten hebben. Kinderopvang, zoals wij die gewend zijn, bestond in die tijd niet. Mijn opa, Derk Kemper, had acht kinderen toen zijn vrouw Jantina Zwaneveld, veertien dagen na de geboorte van een tweeling, in 1918 aan de Spaanse griep overleed. Zwaantje Meendering, mijn oma, kwam bij hem in huis als huishoudster. Ruim een jaar na de dood van Jantina trouwde zij in januari 1920. Samen kregen zij nog drie kinderen, van wie het laatste kind levenloos werd geboren.

Bieuwkje bracht in het huwelijk twee kinderen in, Gerrit uit zijn twee eerdere huwelijken zes (een kind was jong gestorven). Hun gezamenlijke gezin bestond bij de start dus al uit tien personen, maar daar bleef het niet bij. Samen kregen zij nog eens negen kinderen, van wie het eerste kind, een dochter, slechts twee jaar oud werd.

Bieuwkje en Gerrit vestigden zich, komend uit Emmen, op 29 maart 1905 in Valtherveen om op 22 maart 1907 weer te vertrekken naar Emmen. Toen zij op 29 maart 1905 in Valtherveen gingen wonen, woonde bij hen ook Jochum de Goede Hilberts, geboren op 23 september 1880 in Leek, een jongere broer van Gerrit. Deze Jochum vertrok op 15 september 1905 naar Leek.

Beuwkje en Gerrit vestigden zich op 17 februari 1908 - komend uit Emmen, met Annigje en Lamke uit het huwelijk van Gerrit met Stientje, met Jantje, Harmke, Geertruida en Aart uit het huwelijk van Gerrit met Antje en met Hendrikje en Aaltje uit het huwelijk van Gerrit met Bieuwkje en met Johannes Hermannus Perk uit het huwelijk van Bieuwkje met Theodorus Perk - in Valtherveen om op 25 mei 1920 weer te vertrekken naar Nieuw-Weerdinge (no. 635).

Bieuwkje en Hilbert

Gerrit de Goede overleed op 9 november 1939, waarna Bieuwkje, op 28 juni 1941, in Emmen een laatste keer trouwde, nu met Hilbert Botter, geboren op 9 oktober 1876 in Emmen en overleden op 23 augustus 1962 in Nieuw Dordrecht. Hij was de zoon van Hendrik Botter en Hillegonda Kwint.

Op dat moment waren de zestien, nog in leven zijnde, kinderen van Bieuwkje en Gerrit tussen de 22 en 46 jaar oud en, voor zover bekend, allemaal getrouwd.

Hilbert was eerder, op 20 november 1902 in Emmen, getrouwd met Gepke Klasen (1881- Emmen 26 juni 1935) met wie hij tien kinderen kreeg: Hendrik, Willem, Hillegonda, Hendrik, Rammelt, Christiaan, Rimkien, Rimkien, Femmegien, Femmegien. Hilbert kwam op 25 april 1876 met zijn ouders uit Beilen naar Oranjedorp, later Nieuw-Dordrecht.

Van het feit dat Hilbert gereformeerd was en Gepke Klasen Nederlands Hervormd zal niemand tegenwoordig opkijken, maar honderd jaar, ja zelfs zeventig jaar geleden was het heel bijzonder. Twee geloven op één kussen, daar slaapt de duivel tussen, zelfs als beide echtelieden protestants zijn. Dat ondervonden ook mijn ouders, Gerrit van der Kaap en Geertje Kemper, toen zij in 1950 trouwden. Ouderlingen van de kerk van mijn moeder hebben alles geprobeerd om huwelijk te verhinderen en het is slechts aan de stijfkoppigheid van mijn moeder te danken, dat ik dit stukje nu kan schrijven.

Anderhalf jaar na hun huwelijk werd Gerard Wilschut, de man van de jongste dochter van Bieuwkje en Gerrit de Goede, op 29 december 1942 door de Duitsers op de Leusderheide gefusilleerd.

Leed is Bieuwkje en haar echtgenotes in hun leven niet bespaard gebleven en toch. Kijk eens naar het verschil in uitstraling tussen de Bieuwkje van der Kaap uit 1940 en die uit 1950. In 1940 was Gerrit, haar man, net overleden en zie je een afgetobde vrouw van wie het verdriet is af te lezen. Tien jaar later zie je een ontspannen en tevreden vrouw van in de zeventig met een man, die even tevreden is en blij lijkt te zijn met zijn vrouw.

Het leven van zomaar een vrouw?

Biewkje van der Kaap in 1940 en in 1950 met Hilbert Botter.

Dit is de broche die Biewkje op bovenstaande foto draagt. Deze is nu in het bezit van Margreet Otto-Wilschut.¹

¹ <https://margreetotto.net/nl/boerderij-odoorn/>

Bieuwkje van der Kaap en Hilbert Botter. Rechts de drie zussen, Alida, Aaltje en Bieuwkje van der Kaap.

Bijlage 1

Kinderen van Gerrit de Goede en Stientje Veenstra

1. Annigje de Goede (kraamverzorgster), geboren 8 januari 1892 in Tolbert en overleden op 5 juli 1957 in Emmen. Getrouwd op 2 februari 1912 in Odoorn met Derk Hindriks, geboren rond 1890 in Vlagtwedde. Zij hadden een zoon Johannes Hindriks, geboren op 6 juli 1912 in Valtherveen.
2. Lamke de Goede, geboren op 4 november 1893 in Leek en overleden op 25 december 1970. Getrouwd op 30 januari 1914 in Odoorn met Halbe van der Veen, geboren op 16 april 1891 in Odoorn en overleden op 23 september 1972.

Kinderen van Gerrit de Goede en Antje Slagter

1. Jantje de Goede, geboren op 6 februari 1896 in Tolbert. Zij trouwde op 17 juni 1915 in Emmen met Willem Zefat, geboren 10 december 1896 in Emmen en overleden op 8 januari 1967 in Emmen. Jantje overleed op 1 mei 1977 in Emmen.
2. Harmke de Goede, geboren op 6 december 1897 in Dokkum een dochter Harmke, gehuwd op 6 juni 1916 in Odoorn met de smidsknecht Albert Akker, geboren 13 december 1894 in Marum.
3. Geertruida de Goede, geboren op 14 juli 1900 in Kommerzijl. Zij trouwde op 17 juli 1920 in Emmen met Roelof ter Haar, geboren op 15 januari 1900 in Odoorn en overleden op 31 oktober 1938 in Rotterdam.
4. Aart de Goede, geboren op 21 januari 1902 in Weerdingerveen en overleden op 17 juli 1985 in Nieuw-Weerdinge, Getrouwd op 2 november 1929 met Fimke van der Wijk, geboren op 7 april 1905 in Jubbega-Schurega en overleden op 1 november 1998.
5. Wietske de Goede, geboren op 23 februari 1904, overleden op 25 april 1904 in Emmen.

Aart de Goede en Fimke van der Wijk.

Kinderen van Bieuwkje en Theodorus

1. NN Perk, levenloos geboren op vrijdag 14 juni 1895 in Weerdinge-marke.
2. Engeline Elisabeth Perk, geboren op 15 juni 1896 in Weerdinge-marke.
3. Johannes Hermanus Perk, geboren op 12 april 1898 werd in Eschendorf (stadsdeel van Rheine). Johannes trouwde op 28 februari 1925 in Emmen met Gesina ten Broeke die op 9 juli 1906, ook in Duitsland, werd geboren, namelijk in Mengede. Gesina was een dochter van mijnwerker Jan ten Broeke, geboren in Smilde en Johanna Jonker, geboren in Sleen. Zij stierf drie jaar later, op 24 juli 1928, 22 jaar oud, in Groningen, vermoedelijk in het ziekenhuis. Zij woonde toen in Emmen.

Kinderen van Bieuwkjen en Gerrit de Goede

1. Aaltje de Goede, geboren op 19 maart 1905 in Odoorn. Aaltje is overleden op 8 augustus 1907 in Emmen, 2 jaar oud.
2. Hendrikje de Goede, geboren op 28 september 1906 in Odoorn. Getrouwd op 24 maart 1928 in Rotterdam met Mees Groeneveld, geboren op 3 augustus 1902 in Rotterdam, zoon van Jacobus Groeneveld (modelmaker) en Jannigje Cornelia Rozendaal (de familie Groeneveld heeft in Hengelo, Arnhem, Coevorden en Nieuw-Lekkerland gewoond).
3. Aaltje de Goede, geboren op 12 februari 1908 in Odoorn, overleden op 7 april 1952 in Schiedam. Aaltje trouwde op 28 december 1926 in Emmen met Willem op't Ende (kelner), geboren op 18 mei 1905, zoon van Jan op 't Ende en Janna Kuipers.
4. Hilbert de Goede, geboren op 9 november 1909 in Odoorn en overleden op 4 november 1938 in Emmen, 28 jaar oud. Getrouwd met Antje Duursma, geboren op 7 april 1905.
5. Aaltina de Goede, geboren op 21 november 1910 in Odoorn, overleden op 29 mei 1931 in Schiedam. Getrouwd op 29 mei 1931 in Schiedam met Hendrik op 't Ende, geboren op 17 februari 1907 in Valtherveen (Odoorn), zoon van Jan op 't Ende en Janna Kuipers (broer van Willem die met Aaltje de Goede getrouwd was).
6. Roelof Jan Johannes de Goede, geboren op 19 januari 1912 in Odoorn, overleden op 11 september 1986 in Emmen. Getrouwd op 14 april 1936 met Jantje Bosma, geboren rond 1918, overleden op 9 februari 1995 in Emmen.
7. Gerrit de Goede, geboren op 24 juni 1915 in Odoorn, overleden op 14 maart 1979 in Nieuw-Weerdinge. Getrouwd met Johanna van der Lugt.
8. Jan de Goede, geboren op 18 oktober 1917 in Odoorn en overleden op 18 juli 1996. Jan trouwde op 29 april 1939 met Janita (Tina) Pijpker, geboren op 2 april 1919 en overleden op 27 december 2009 in ter Apel.
9. Alida de Goede, geboren op 13 september 1919 in Odoorn, gedoopt op 18 september 1919 in Odoorn, overleden in 1999 in Hoorn. Getrouwd op 16 februari 1938 in Rotterdam met Gerard Wilschut, geboren op 29 april 1914 in Oegstgeest, gefusilleerd op 29 december 1942 op de Leusderheide, zoon van Pieter Wilschut en Josina Bouthoorn. Begraven op de Beukenhof in Schiedam.

Kinderen van Hilbert en Gepke

1. Hendrik Botter, geboren op 24 april 1904 in Emmen, overleden op 27 februari 1909 in Emmen.
2. Willem Botter, geboren op 20 mei 1905 in Emmen, overleden op 31 januari 1962. Zijn vader kon, wegens ziekte niet zelf de aangifte doen. Dat werd gedaan door Hendrik Botter die zegt bij de bevalling aanwezig geweest te zijn. Hij trouwde op 28 mei 1932 in Emmen met Gerritdina Klaver, geboren op 22 maart 1912 in Emmen, dochter van Jan Klaver en Jantina Strijker.
3. Hillegonda Botter, geboren op 27 oktober 1908 in Emmen, overleden op 7 september 1960 in Emmen. Zij trouwde op 10 maart 1934 in Emmen met Harmannes Snijders, geboren op 2 januari 1905 in Emmen, overleden op 30 januari 1990 in Emmen, zoon van Harmannes Snijders en Margien Nijland.

4. Hendrik Botter, geboren op 1 april 1911 in Emmen, overleden op 27 augustus 2005 in Emmen. Hij trouwde op 8 mei 1937 in Emmen met Stientje van der Werf, geboren op 23 januari 1915 in Emmen, dochter van Albertus van der Werf en Aaffina Rozema.
5. Remmelt Botter, geboren op 26 december 1913 in Emmen, overleden op 17 maart 1998 in Emmen. Hij trouwde op 11 februari 1950 in Emmen met Johanna Broekman, geboren op 19 maart 1921 in Emmen, overleden op 13 maart 2000 in Emmen, dochter van Foppo Broekman en Albartha Zanting.
6. Christiaan Botter, geboren op 30 oktober 1915 in Emmen, overleden op 21 december 1985 in Emmen. Hij trouwde op 29 april 1939 in Emmen met Maria van der Wijk, geboren op 29 maart 1917 in Emmen, overleden op 7 februari 2002 in Emmen, dochter van Jan van der Wijk en Annechien Zwiers.
7. Rimkien Botter, geboren op 8 mei 1918 in Emmen, overleden op 8 december 1918, zeven maanden oud.
8. Rimkien Botter, geboren op 24 oktober 1919 in Emmen, overleden op 30 juni 1941 in Emmen. Aangifte van haar overlijden werd gedaan door schoenmaker Mannes Muskee. Rimkien trouwde op 10 mei 1938 in Emmen met Hendrik Kuipers (venter), geboren op 11 april 1917 in Emmen, overleden op 23 januari 1980 in Enschede, zoon van Harmen Kuipers en Zwaantje Luichjenbroer.
9. Femmegien Botter, geboren op 6 februari 1921 in Emmen, overleden op 22 februari 1921 in Emmen.
10. Femmegien Botter, geboren op 16 oktober 1922 in Emmen, overleden op 27 december 1927 in Emmen.

Bijlage 2

Gerard Wilschut

Gerard Wilschut, zoon van Pieter Wilschut uit Leiderdorp en Josina Bouthoorn,² werd geboren op 29 april 1914 in Oegstgeest. Hij werd gefusilleerd door de Duitsers op 29 december 1942. Op 3 december 1945 werd zijn stoffelijk overschot, samen met dat van drie andere Schiedammers, die op 29 december 1942 te Amersfoort door de Duitsers zijn doodgeschoten, herbegraven op de Algemene Begraafplaats. Het zijn: Barend Gerrit Hazenkamp, Antoon van de Kleij en Jan van Pelt. De Binnenlandse Strijdkrachten (BS) vormden een erewacht. Burgemeester K. Bosch is woordvoerder in de rouwkapel. Op vrijdag 30 november en zaterdagochtend liggen de overledenen opgebaard in de kapel van het voormalig St. Jacobsgasthuis. Hazenkamp werd terechtgesteld wegens het illegaal drukken van het ondergrondse blad Het Parool.

Gerard trouwde met Alida de Goede, geboren op 13 september 1919 in Odoorn, gedoopt op 18 september 1919 in Odoorn, overleden in 1999 in Rotterdam.

Gerard (buffetchef) en Alida woonden in de Thomas à Kempisstraat 34 in Schiedam. Hij maakte vanaf mei 1940 deel uit van het Rotterdams communistisch verzet. *'Hij werkte ook geheim, ik heb tijdens de oorlog nooit geweten wat hij deed'*, vertelde Alida in 1985 aan een journalist van de Schiedamse Vrouwenkrant.³ *'Ik had wel mijn vermoedens, natuurlijk. Maar ik vroeg er niet naar, hij vertelde er niks over. Dat was toch ook veel te gevaarlijk'*.

Hij werd, op 11 februari 1942, door Lange van de Sicherheitsdienst en Veefkind van de Inlichtendienst gearresteerd als gevolg van informatie verkregen tijdens de martelmoord op Herman Holstege en daarmee indirect door de infiltratie door politespion Van Soolingen. Na zijn arrestatie ontving zijn familie ondergoed dat onder het bloed zat. Hij verbleef, voor hij werd gefusilleerd in het Oranjehotel in Scheveningen en in concentratiekamp Amersfoort. Hij werd tijdens een proces van 20-23 oktober 1942 in Amsterdam ter dood veroordeeld.

In een verklaring aan Stichting 40-45 vertelde Alida dat zij het Huis van Bewaring aan het Kleine Gartmansplantsoen te Amsterdam 2 à 3 maal heeft kunnen bezoeken. Haar laatste bezoek was op 29 december 1942, de hij om het leven was gebracht. Maar de cipier zei tegen haar 'Weet je het dan niet, hij is weg. Op transport gesteld, met alle anderen'. Nou, toen wist ik het wel, natuurlijk. Ik ben weer terug naar huis gegaan. Een paar weken later kreeg ik inderdaad een brief van de Duitsers....

Gerard schreef op 29 december 1942 een afscheidsbrief aan zijn vrouw en kinderen:

Afscheidsbrief;

Dinsdag 29/12/'42

Mijn lieveling

² <https://margreetotto.net/nl/josina-bouthoorn/>

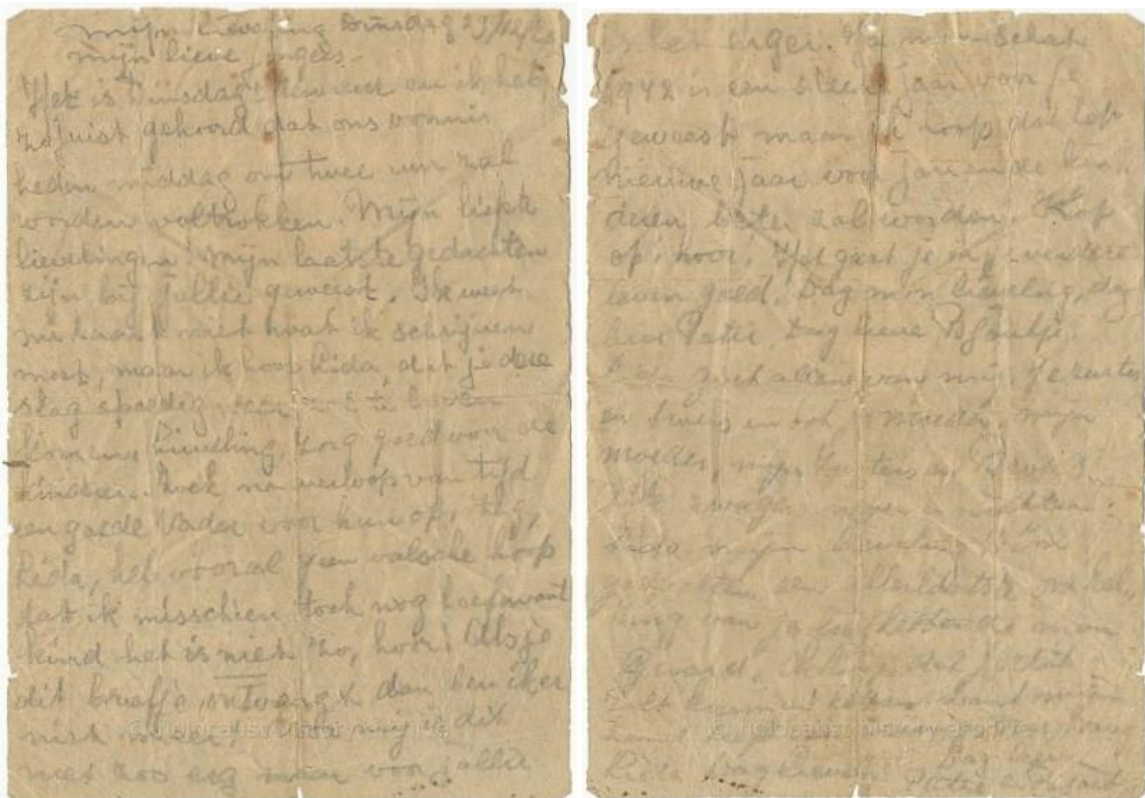
³ Schiedamse Vrouwenkrant, derde jaargang nr. 4 1985

mijn lieve jongens

Het is Dinsdag ± tien uur en ik heb zojuist gehoord dat ons vonnis heden middag om twee uur zal worden voltrokken. Mijn liefste lievelingen! Mijn laatste gedachten zijn bij jullie geweest. Ik weet nu haast niet wat ik schrijven moet, maar ik hoop Lida, dat je deze slag spoedig weer zal te boven komen. Lieveling, zorg goed voor de kinderen. Zoek na verloop van tijd een goede vader voor hun op. Zeg, Lida, heb vooral geen valsche hoop dat ik misschien toch nog leef want kind het is niet zo, hoor! Als je dit briefje ontvangt dan ben ik er niet meer! Voor mij is dit niet zoo erg maar voor jullie is het erger. Ja mijn schat 1942 is een slecht jaar voor je geweest maar ik hoop dat je het nieuwe jaar voor jou en de kin, deren beter zal worden. Kop op: hoor! Het gaat je in je verdere leven goed.

Dag mijn lieveling, dag lieve Patie. Dag lieve Bjoukje. Lida groet allen van mij. Je zuster en broers en ook je moeder, mijn moeder, mijn Zusters en Broers Alle zwagers neven en nichten.

Lida mijn lieveling!! In gedachten een allerlaatste omhelzing van je liefhebbende man Gerard. Ik hoop dat je dit zult kunnen lezen want mijn hand heeft een weinig. Nu daag Lida Dag lieveling Dag lieve Patie en Bjoukje⁴

Op 12 januari 1943 stond onderstaande rouwadvertentie in het Leids Dagblad. Een dag later ook een rouwadvertentie van o.a. zijn vrouw en kinderen. Op dezelfde dag verscheen er in de Schiedamsche Courant een advertentie van zijn broers, zus en tante. Uiteraard mocht de ware doodsoorzaak niet vermeld worden.

⁴ <http://holocaust-history-archive.com/wp/polizeiliches-durchgangslager-amersfoort-farewell-letter-prisoner/>

Heden ontvingen wij het ontzettende bericht, dat op 29 Dec. 1942 te Utrecht plotseling gestorven is onze beste Broer en Zwager

GERARD WILSCHUT,

28 jaar oud.

JOH. WILSCHUT.

PUCK WILSCHUT-

v. EGMOND.

WIM WILSCHUT.

Leiden,

Nachtegaallaan 12.

Wij ontvingen heden het smartelijk bericht, dat op 29 December 1942 te Utrecht op 28-jarige leeftijd, plotseling is overleden, onze lieve Man, Vader, Broer en Neef

GERARD WILSCHUT.

Allen die hem kenden, zullen begrijpen wat wij voelen.

L. WILSCHUT—

DE GOEDE.

PETI.

JOUKI.

Eindhoven:

J. E. A. WILSCHUT.

Leiden:

A. WILSCHUT.

Schiedam:

JO WILSCHUT.

Schiedam, Thomas à

Kempisstraat 34,

11 Januari 1943.

Den 11en, Januari ontvingen wij het in-droeve bericht, dat op 29 Dec. 1942 plotseling van ons is weggerukt onze innig geliefde Broer en Neef

GERARD WILSCHUT,
in den ouderdom van 28 jaar.

Zijn diepbedroefde Zuster,
Broers en Tante:

Eindhoven:

I. E. A. WILSCHUT

Leiden:

J. P. WILSCHUT

P. WILSCHUT-v. Egmond
en Kind

W. C. WILSCHUT

A. WILSCHUT

Schiedam:

J. WILSCHUT